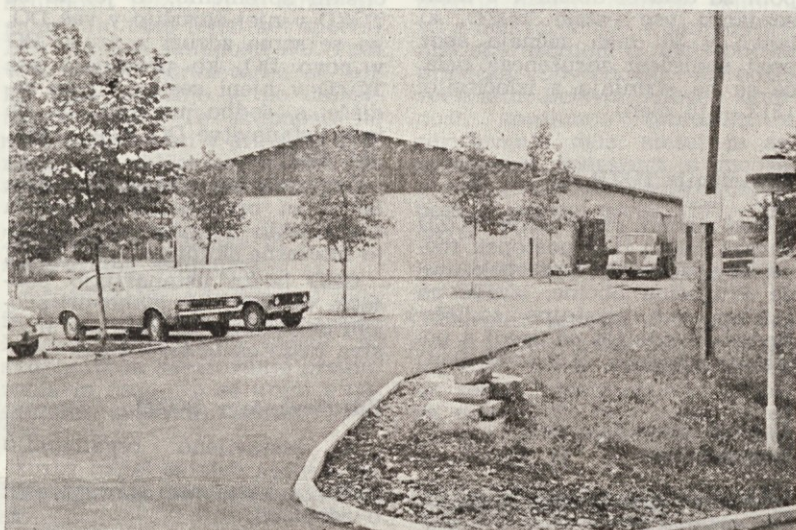

Tudi parkirišče pred skladiščem je lepo urejeno

Novo razglednice iz Dekorativne

Naša nova skladiščna lopa za skladiščenje gotovega blaga je imenitna pridobitev, saj bodo odpadle številne neprijetnosti, stiske in zamude pri odpremah blaga našim kupcem.

Samoupravna organiziranost naše DO

Prve priprave za novo samoupravno organiziranost delovne organizacije segajo v leto 1974, ko smo se delavci Dekorativne odločili, da se bomo organizirali po določenih nove ustave. Prehodili smo pot od sprejetja začasnih statutarnih sklepov, vložitve predzaznambe, sprejetja samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo, sprejetja statuta temeljnih organizacij in delovne organizacije, ter vseh ostalih samoupravnih aktov, ki določajo našo samoupravno organiziranost.

Izvolili smo samoupravne organe in delegacije v temeljnih organizacijah in v delovni skupnosti skupnih služb ter samoupravne organe na ravni delovne organizacije. Se pred izvolitvijo samoupravnih organov so se tudi družbenopolitične organizacije organizirale in prilagodile bodoči samoupravni organiziranosti.

To je samo kratek izsek iz prehojene poti, ko smo prav v teh dneh prejeli uradno potrditev z okrožnega gospodarskega sodišča, da so s 1. julijem letošnjega leta naša delovna organizacija in njene tri temeljne organizacije združenega dela vpisane v sodni register.

Nova organiziranost pa postavlja pred nas tudi nove naloge. Predvsem se moramo zavedati, da je treba neprestano skrbeti za dvig produktivnosti in kvalitete dela. Trdna gospodarska stabilnost je predpogoj za nadaljnje uspešno poslovanje saj dohodek ustvarjamo samo z lastnimi silami in znanjem. Če bomo dobro gospodarili, bomo imeli večje možnosti posodabljanja proizvodnih kapacitet, zagotavljanja socialne varnosti naših delavcev in zadovoljevanja širših družbenih potreb.

Prav tako nas čaka zahtevna naloga kot samoupravljalce. Prav vsak delegat se mora zavedati da zastopa stališča svojih sodelavcev in da le na najširši osnovi sprejete odločitve pomenijo pogoj za njihovo uspešno uresničevanje. Več kot četrtnina naših delavcev je vključenih v samoupravne organe in delegacije in ti predstavljajo izredno močno bazo za zastopanje stališč delavcev v samoupravnih organih, v zborih družbenopolitičnih skupnosti in v zborih samoupravnih interesnih skupnosti.

Družbenopolitične organizacije bodo morale biti tudi v naprej nosilci in pobudniki vseh najvažnejših dogajanj v delovni organizaciji, kaj je stalna naloga osnovnih organizacij Zveze komunistov, sindikata in Zveze socialistične mladine. Člani teh organizacij se bomo morali kot prvi vključevati v vsa prizadevanja za boljše poslovanje, dvig produktivnosti in kvalitete dela, vključevanje v širše družbene akcije in za večjo socialno varnost naših delavcev.

Javna razprava o osnutku zakona o združenem delu je pokazala, da bomo morali posvetiti posebno pozornost družbeno-ekonomskim odnosom, nagrajevanju po doseženih delovnih rezultatih ter notranji zakonodaji, ki bo prilagojena določilom zakona o združenem delu ter nalogam na področju združenega dela in sredstev.

Prepričani smo, da se bomo delavci Dekorativne tudi v bodoče z vso zavzetostjo, znanjem in osebnim prizadevanjem, aktivno vključevali v izvajanje nalog v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti, da bomo usklajevali naše in družbene interese in da bomo solidarno reševali vse probleme in težave, ki nas bodo čakale na začetni poti.

Vladimir Kočevar

Še o zakonu o združenem delu

Združevanje kmetov

Kmetje lahko združujejo svoje delo in sredstva med seboj ali z delom delavcev, ki delajo z družbenimi sredstvi v kmetijske zadrugah ali druge oblike združevanja kmetov (in delavcev).

Kmetijska zadruga ima po zakonu položaj, pravice, obveznosti in odgovornosti delovne organizacije in je kot taka lahko sestavljena iz več TOZD.

Odnosi med združenimi kmeti in delavci v TOZD kmetijske zadruge se urejajo s samoupravnim sporazumom. Kmet ima pravico obdržati lastninsko pravico na sredstvu, ki ga je združil (254—268. člen).

Dohodek iz teh oblik združevanja je družbena lastnina. Kmetje, ki trajno sodelujejo s svojim delom ali sredstvi z organizacijo združenega dela lahko sami ali z delavci te OZD osnujejo temeljno organizacijo kooperantov. (269—275. člen).

Kmetijske zadruge in druge oblike združevanja kmetov se lahko v skladu z zakonom združujejo v zadrugne zveze in druga splošna združenja. (277. člen)

Združevanje obrtnikov

Delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom s sredstvi, ki so lastnina občanov, lahko združujejo svoje delo in sredstva v obrtno ali drugo zadrugo, kjer imajo enak položaj kot združeni kmetje v kmetijski zadrugi.

Delovni človek, ki samostojno opravlja dejavnost z osebnim delom s sredstvi, ki so lastnina občanov, lahko s pogodbo ob skupnem riziku združi svoje delo in sredstva z delom in družbenimi sredstvi drugih delavcev v pogodbeno organizacijo združenega dela.

Delovni človek, ki združi svoje delo in sredstva v pogodbeno organizacijo združenega dela ima pravico biti njen poslovodja. Na podlagi pogodbe o ustanovitvi POZD sklenejo delavci in poslovodja samoupravni sporazum o združitvi, s katerim natančneje določijo medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti v POZD.

Poslovodja obdrži lastninsko pravico na sredstvih, ki jih je združil in ima iz tega naslova pravico do udeležbe na delu čistega dohodka, ki ga je ustvaril skupaj z drugimi delavci. (278 do 295. člen)

SAMOUPRAVNO ORGANIZIRANJE ZDRUŽENEGA DELA, OBLIKE ZDRUŽEVANJA DELA IN SREDSTEV

Pogoji za organiziranje TOZD

Delavci imajo pravico in dolžnost delovne organizacije organizirati kot TOZD, če izpolnjuje vse tri že v ustavi določene pogoje, ki so:

- takšen del mora predstavljati delovno celoto,
- rezultat skupnega dela delavcev v taki delovni celoti, ki

se organizira kot TOZD, se mora samostojno izraziti kot vrednost v DO ali na trgu,

— tak del DO mora delavcem v njem omogočati, da lahko kot temeljna samoupravna skupnost delavcev uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice. (296. člen)

Del DO, ki ne izpolnjuje kategorikoli od navedenih pogojev delavci ne morejo organizirati kot TOZD. (301. člen) TOZD ni mogoče organizirati iz več delov DO, ki vsak zase izpolnjuje vse tri pogoje. (296.—303. člen)

Organiziranje TOZD

Iniciativo za organiziranje TOZD lahko da:

- skupina delavcev,
- organizacija sindikata,
- organ upravljanja v DO,
- delavci vsake TOZD,
- družbeni pravobranilec samoupravljanja,
- skupščina DPS ali
- drug zakonsko pooblaščen organ. (304, 305. člen)

O organiziranju TOZD odločijo delavci z referendumom. Sklep o organiziranju TOZD pošljejo delavci v 8 dneh od sprejetja vsem TOZD, ki lahko v 3 dneh začnejo spor pred sodiščem združenega dela, kjer so dolžne dokazovati, da tisti del ne izpolnjuje pogojev za organiziranje TOZD.

Ko postane sklep o organiziranju TOZD veljaven, lahko delavci v tem delu DO sklenejo samoupravni sporazum o združevanju dela v TOZD. Po sklenitvi tega sporazuma sprejmejo delavci statut, izvolijo delavski svet in pristopijo k samoupravnemu sporazumu o združevanju v DO. (304.—308. člen)

Po sprejetju odločitve o organiziranju TOZD se v DO oblikuje delegatsko sestavljena komisija, ki izdela predlog za razdelitev premoženja, pravic in obveznosti. (308.—312. člen)

TOZD za opravljanje skupnih poslov

Osnutek omogoča tudi oblikovanje posebnih vrst TOZD za opravljanje skupnih poslov. To so strokovna opravila, ki jih opravljajo za ostale TOZD oziroma DO. Če to niso posli iz 377. člena (posli delovne skupnosti: plansko-analitična dela, personalna služba, knjigovodstvo, evidenca in druga administrativna dela) in če se lahko glede na vrsto, obseg in značaj teh del ustvarja skupen prihodek oziroma se dosega dohodek in druge samoupravne pravice, se lahko za opravljanje teh poslov delavci organizirajo kot TOZD.

TOZD, ki opravlja takšne skupne posle, se ne more izdvojiti iz sestava delovne organizacije brez soglasja delavcev drugih TOZD.

Po osnutku zakona se lahko organizirajo v TOZD delavci, ki opravljajo naslednja dela skupnega pomena:

- komercialni posli,
- projektiranje,
- inženiring,
- raziskovanje tržišča,

— znanstveno-raziskovalna dela (laboratoriji ipd.),

— elektronska obdelava podatkov,

— strokovno izobraževanje.

Obveznosti in odgovornosti teh TOZD nasproti TOZD in DO za katera vrše usluge, so načeloma enake kot odgovornosti delovnih skupnosti. (379. člen)

Izločitev TOZD iz DO

Delavci imajo pravico izločiti TOZD iz sestava DO, razen v primeru, ko bi to v nasprotju z družbenim interesom bistveno otežilo ali onemogočilo drugim TOZD v isti DO delo in poslovanje.

Sklep o izločitvi sprejmejo delavci z referendumom. S sklepom so delavci dolžni v 8 dneh seznaniti vse ostale TOZD, ki lahko v 30 dneh začnejo spor pred sodiščem združenega dela, če se ne strinjajo z izločitvijo. (313.—316. člen)

Prenehanje TOZD

Med načini prenehanja TOZD navaja zakon tudi postopek redne likvidacije. Ta postopek uvede skupščina občine, izvede pa ga krajevno pristojno sodišče. Redna likvidacija se uredi s posebnim zakonom. (317.—322. člen)

Ustanavljanje delovne organizacije

Osnutek določa pogoje in način ustanavljanja DO, ter obenem daje definicijo DO. (323. do 328. člen)

Ustanavljanje DO se začne z izdajo akta o ustanovitvi, konča pa s konstituiranjem DO.

Še pred aktom o ustanovitvi mora ustanovitelj sprejeti elaborat o družbenoekonomski upravičenosti ustanovitve DO. Akt o ustanovitvi mora vsebovati predvsem: ime ustanovitelja, ime, firmo in sedež DO, dejavnosti DO, znesek zagonskih sredstev, obliko odgovornosti DO in ustanovitelja, ime in pooblastila poslovnega organa idr. (329. do 334. člen)

DO v ustanavljanju lahko opravlja poskusno proizvodnjo, nastopa na trgu, se združuje v SIS in do enega leta lahko prejema določene družbene olajšave ter vrši pravna dejanja. (336. člen)

DO v ustanavljanju ima svet kot ustanovitelj organ upravljanja. V njem je do polovica članov ustanovitelja, ostali pa so člani, ki jih volijo delavci DO v ustanavljanju. (337. člen)

DO v ustanavljanju ima začasni poslovni organ. (338. člen) Delovna razmerja z delavci DO v ustanavljanju sklepa njen svet oziroma, ko tega še ni, začasni poslovodni organ. (339. člen) Delavci v delu DO v ustanavljanju imajo pravico in dolžnost organizirati začasno TOZD. (341. člen)

Medsebojne odnose uredita DO v ustanavljanju in začasna TOZD v njej s samoupravnim sporazumom, ki neha veljati z dnem vpisa.

Konstituiranje DO

Konstituiranje se začne, ko je izgradnja končana, oziroma ko je DO v ustanavljanju sposobna opravljati svojo dejavnost. (345. do 352. člen)

Konstituiranje DO je v tem;

- da se sprejme samoupravni sporazum o združitvi TOZD v DO,

- da se izvoli delavski svet DO,

- da se imenuje vršilec dolžnosti poslovodnega organa.

Če DO nima TOZD, se namesto sporazuma iz 1. alineje sprejme statut.

Organizacijske spremembe in prenehanje DO

DO preneha zaradi organizacijskih sprememb, to je, ko se TOZD v njej združijo v več DO, ko se sama združi z drugo DO v novo DO, ko prenehajo vse TOZD v njeni sestavi in če sodišče s sodbo ugotovi, da je vpis ustanovitve DO ničen. (353., 354. člen)

Organizacije združenega dela lahko za opravljanje določenih trgovinskih storitev ustanovljajo interesne skupnosti. (357. člen)

OZD lahko ustanovljajo podjetja v tujini, ter lahko pri svojem poslovanju uporabljajo sredstva tujih oseb. (358. člen)

Združevanje v SOZD

V sestavljeno organizacijo združenega dela se lahko združijo s samoupravnim sporazumom o združitvi:

- delovne organizacije,
- kmetijske zadruge in
- druge oblike združevanja kmetov.

DO se lahko združi v več SOZD.

Osnutek zakona loči glede povezovanja DO v SOZD vertikalne in horizontalne oblike združevanja v SOZD. (359. 360. člen)

Konstituiranje SOZD

Konstituiranje SOZD je v tem:

- da se sklene samoupravni sporazum o združitvi,

- da se izvoli delavski svet,
- da se imenuje vršilec dolžnosti poslovodnega organa.

Osnutek uvaja kot novost statut SOZD, ki ga sprejmejo z večino glasov delavci vseh TOZD, najkasneje v šestih mesecih po sklenitvi samoupravnega sporazuma. (363. člen)

Delavci vseh TOZD v sestavi iste DO lahko odločijo, da se njihova DO organizira kot SOZD. (364. člen)

SOZD preneha, kadar tako odločijo vse združene DO oziroma kadar prenehajo vse združene DO.

Združevanje v skupnosti OZD

Pod skupnostmi organizacij združenega dela zakon pojmuje:

- poslovne skupnosti organizacij združenega dela,
- samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje.

— skupnosti TOZD in
— skupnosti delovnih organi-
zacij.

V poslovno skupnost se zdru-
žijo OZD, da bi v njej uresničevali
določene skupne interese.
Vanjo se lahko združijo tudi
kmetijske in druge zadruge.

V poslovni skupnosti se lahko
osnuje delovna skupnost. Lahko
nastopa tudi v pravnem prometu
s tretjimi osebami. (366. člen)

Na tistih področjih materialne
proizvodnje, ki so nujna za ob-
stoj in delo ostalih področij in
kjer tržni principi ne morejo bi-
ti edini način urejanja odnosov,
se lahko uporabniki in izvajalci
na teh področjih združujejo v
samoupravne interesne skupnosti
materialne proizvodnje.

Ta skupnost ima skupščino
(delegatsko in dvodomno) kot
organ upravljanja, ki ima svoj
izvršilni organ.

Skupnost se lahko združuje tu-
di z drugimi SIS materialne pro-
izvodnje kot določa zakon. (367.
člen)

Osnutek poleg dosedanjih
skupnosti TOZD, ki se lahko orga-
nizirajo tako izven kot znotraj
DO, uvaja še skupnosti DO. Tudi
v to obliko združevanja se lah-
ko OZD povežejo le po določeni-
h interesih. Te skupnosti ne
morejo nastopati v pravnem pro-
metu niti oblikovati trajnih ob-
ratnih sredstev. (368. člen)

Združevanje v banke in zavarovalne skupnosti

Organizacije združenega dela
in druge družbene pravne osebe
lahko ustanavljajo banke in
skupnosti za zavarovanje premo-
ženja in oseb. To se uredi s po-
sebnimi zveznimi zakoni. (369,
370. člen)

Samoupravne interesne skupno- sti

Osnutek tu ne prinaša bistvenih
novosti od tega kar je po-
dala že ustava. Temelj urejanja
odnosov v SIS je svobodna me-
njava dela, SIS se lahko zdru-
žujejo v širše interesne skupno-
sti, združenja in zveze SIS. (37.,
372. člen)

Skupnosti za plansko in po-
slovno sodelovanje

Za uresničevanje določenih
svojih interesov se v skupnosti
združenega dela za medsebojno
plansko in poslovno sodelovanje
lahko s samoupravnim sporazu-
mom povezujejo naslednje orga-
nizacije:

- TOZD,
- DO,
- poslovne skupnosti OZD,
- banke,
- SIS in
- druge oblike združevanja
dela in sredstev.

Za uresničevanje skupnih cil-
jev lahko skupnost ustanovi
banko. V skupnosti se lahko ob-
likujejo posebni organi (uprav-
ljanja) in ustanovi delovna
skupnost. (373.—376. člen)

Delovne skupnosti

Delavci, ki v organizacijah
združenega dela ali drugih obli-
kah združevanja dela in sred-
stev opravljajo administrativno-
strokovna, pomožna in podobna
dela, lahko za opravljanje teh
del oblikujejo eno ali več delov-
nih skupnosti.

Kot administrativno-strokovna
in podobna dela osnutek našte-
va:

- plansko analitična dela,
- personalne zadeve,
- knjigovodstvo in evidenca,
- priprava in obdelava gradi-
va pravno-strokovne narave,
- administrativna dela (spre-
jemanje in odpravljanje pošte,
delovodski protokol, stenografsko,
strojepisno, arhivsko in po-
dobno delo),
- splošne in druge zadeve, ki
spadajo po naravi v ta dela,
- dela v zvezi s samozaščito
(varstvo pri delu, civilna zaščita
ipd.),
- čuvanje in vzdrževanje ob-
jektov in prostorov ipd.,
- pa tudi komercialna, pro-
jektivna, znanstveno raziskovalna
in podobna dela, če so manj-
šega obsega in nimajo pogojev
za organiziranje TOZD (glej po-
glavje o TOZD).

Navedena dela se lahko oprav-
ljajo tudi v TOZD v posebni de-
lovni enoti.

Sklep o organiziranju in kon-
stituiranju delovne skupnosti
sprejmejo delavci te skupnosti
na zboru. Medsebojne odnose
uredijo delavci delovne skupno-
sti z delavci TOZD v samouprav-
nim sporazumom o medsebojnih
pravicah, obveznostih in odgo-
vornostih. Delavci delovne skup-
nosti sprejmejo sporazum o
združevanju dela, statut in sa-
moupravni sporazum o medse-
bojnih razmerjih. Delovna skup-
nost je pravna oseba. (377.—385.
člen)

Določanje in registriranje statu- sa OZD

Osnutek zakona v členih 386.
do 414. obravnava področja de-
javnosti firme oziroma imena
ter sedeža organizacije združenega
dela. OZD ima lahko poleg
glavnih še stranske dejavnosti.
Dejavnosti DO so glavne dejav-
nosti TOZD.

Vsaka gospodarska DO ima
firmo, to je ime pod katerim po-
sluje. Vsaka gospodarska TOZD
ima ime, s katerim posluje zno-
traj DO, navzven pa posluje s
firmo DO.

Vsaka OZD ima sedež, to je
kraj, kjer opravlja glavno de-
javnost oziroma kjer poslovodni
organ stalno vrši svojo funk-
cijo. V firmi DO morajo biti ozna-
čene oblike odgovornosti
TOZD za njene obveznosti, osnu-
tek pozna naslednje:

- n. sol. o. = neomejena soli-
darna odgovornost,
- o. sol. o. = omejena solidar-
na odgovornost,
- n. sub. o. = neomejena subsi-
diarna odgovornost,
- o. sub. o. = omejena subsidi-
arna odgovornost,
- n. sol. + sub o. = neomejena
solidarna in subsidiarna odgo-
vornost,
- o. sol. + sub. o. = omejena
solidarna in subsidiarna odgo-
vornost,
- p. o. = popolna odgovornost
(če DO nima TOZD),
- o. o. = omejena odgovornost
(če TOZD odgovarjajo za obve-
ze DO le z združenimi sredstvi).

Zastopanje in predstavljanje OZD

OZD zastopa in predstavlja
njen individualni poslovodni or-
gan, oziroma predsednik kolegij-
skega poslovodnega organa, po-
leg njiju pa lahko še drugi vo-
dilni delavci, če tako določa sta-
tut. (415.—417. člen)

Poslovna tajnost

Za poslovno tajnost se po os-
nutku zakona štejejo listine in
podatki, ki jih OZD določi v

svojih splošnih aktih, predvsem
pa tisti:

- ki jih pristojni organ raz-
glasi za poslovno tajnost,
- ki jih OZD pristojni organ
sporoči kot zaupne,
- ki se nanašajo na dela, ki
jih OZD opravlja za JLA,
- ki vsebujejo ponudbe na
razpis ali licitacijo, dokler niso
objavljeni rezultati,
- ki imajo poseben družbeni
pomen.

Praviloma za delavce znotraj
OZD ni poslovne tajnosti. (418.
do 425. člen)

Sodni register

V sodni register, ki je javen
se vpisujejo OZD, skupnosti
OZD, združenja OZD, druge ob-
like združevanja OZD, banke, za-
varovalne skupnosti, ter drugi z
zakoni določeni subjekti. Podat-
ki registra se objavijo v Urad-
nem listu SFRJ. (426.—438. člen)

URESNIČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

Odločanje delavcev

Urejanje uresničevanja samo-
upravljanja delavcev izhaja iz že
v ustavi zastavljenega načela, da:
— je odločanje delavca o nje-
govem delu, pogojih in rezulta-
tih dela neodtujljiva pravica vsa-
kega delavca,

— ter da delavec uresničuje
to pravico enakopravno z drug-
mi delavci v združenem delu,
— ter v odnosih medsebojne
odvisnosti in vzajemne odgovor-
nosti.

Delavec uresničuje to temelj-
no pravico v TOZD, pa tudi v
drugih oblikah združevanja dela
in sredstev in v celotni družbeni
reprodukciji.

Oblika odločanja

Osnutek zakona kot oblike od-
ločanja delavcev navaja:

- odločanje na zborih delav-
cev,
- referendum,
- druge oblike osebnega izjav-
ljanja,
- preko delegatov v delav-
skem svetu,
- preko delegacij in delegatov
v skupščinah SIS in DPS, ter
kot posebno obliko uresničevanja
samoupravnih pravic navaja:
— nadzorstvo nad izpolnje-
vanjem sklepov in nad delom
organov in služb. (439. člen)

Odločanje z osebnim izjavljanjem

Z osebnim izjavljanjem odlo-
čajo delavci v DO:

- z referendumom,
- na zborih delavcev,
- s podpisovanjem oziroma
dajanjem posebnih pismenih iz-
jav in
- z drugimi oblikami osebnega
izjavljanja. (440. člen)

Kot najpomembnejšo obliko
odločanja z osebnim izjavljan-
jem postavlja osnutek zakona
referendum in tudi navaja o ka-
terih zadevah se mora odločati
z referendumom. (441. člen)

Predhodno razpravo pri obli-
kah odločanja z osebnim izjav-
ljanjem organizira sindikat. Sam-
oupravne sporazume in druge
splošne akte se sprejema z veči-
no glasov vseh delavcev v TOZD

(oziroma z večino glasov vseh
delavcev vsake TOZD v DO).

Posebej lahko odločajo na zbo-
rih delavcev tudi delavci posa-
meznih delovnih enot v TOZD,
vendar le o določenih zadevah.
(440.—447. člen)

Odločanje preko delegatov in delegacij

Tudi odločanje preko delega-
tov in delegacij se šteje za ne-
posredno obliko odločanja delav-
cev. Delavci odločajo preko svo-
jih delegatov tako, da jim da-
jejo smernice in navodila za delo.

Kot pravica in dolžnosti dele-
gata osnutek navaja:

- posredovanje stališč delav-
cem, ki so ga izvolili, DS,
- usklajevati stališča z osta-
limi delegati,
- obveščati delavce o delu
DS in svojem delu,
- zahtevati stališča delavcev,
kadar mu le-ti ne dajo smernic.

Delegat v DS DO ima v z za-
konom določenih primerih odlo-
čanja pravico odločati po impe-
rativnem mandatu. Tudi delovna
skupnost ima delegata v DS DO.

Preko delegatov oziroma dele-
gacij odločajo delavci v skupšči-
nah SIS in DPO. (446.—463. člen)

ORGANI UPRAVLJANJA

Organi TOZD

Delavci v TOZD oblikujejo de-
lavski svet, razen v primeru, ko
jih je manj kot 30, kjer oprav-
ljajo funkcijo DS vsi. DS TOZD
sestavljajo delegati iz vseh de-
lov delovnega procesa, sestava
DS pa mora ustrezati socialni
sestavi TOZD in mora ustrezati
številu delavcev v posameznih
delih delovnega procesa.

Pravico voliti in biti voljen v
DS ima vsak delavec TOZD,
vsakdo je lahko največ dvakrat
zaporedoma izvoljen v DS in
mandat delegata je največ dve
leti. Vodilni delavec ne more bi-
ti delegat. DS TOZD sklepa jav-
no z večino glasov vseh delega-
tov. (464.—471. člen)

TOZD ima lahko enega ali več
izvršilnih organov DS, katerim
se poveri določene izvršilne
funkcije. Glede mandata in pa-
sivne volilne pravice članov teh
organov velja podobno kot za
DS. Osnutek navaja, kaj se šte-
je za izvršilne zadeve. (472.—476.
člen)

TOZD ima lahko individualni
ali kolegijski poslovodni organ.
Imenuje ga DS, po razpisu in na
predlog razpisne komisije. Določa
se sestav razpisne komisije, ter
postopek razpisa in imeno-
vanja. V 485. členu se določa,
kdo ne more biti imenovan za
poslovodnega organa. Mandat
poslovodnega organa je največ
štiri leta in je po preteku lahko
ponovno imenovan. Poslovodni
organ je pri delu samostojen,
odgovoren je delavcem in DS.
Zakon povsem opredeljuje nje-
gove pristojnosti v organiziranju
in vodenju delovnega procesa v
TOZD.

Določajo se postopki v prime-
rih nesoglasij med poslovodnimi
organi različnih OZD. (490. člen)

Navajajo se primeri, ko je lah-
ko poslovodni organ razrešen
pred potekom mandata 494. člen.
(477.—497. člen)

(Nadaljevanje na 4. strani)

ŠE O ZAKONU O ZDRUŽENEM DELU

Organi DO

Delavski svet DO sestavljajo delegati delavcev iz TOZD in delovne skupnosti, ki so neposredno izvoljeni. Število delegatov TOZD je sorazmerno številu delavcev TOZD, najmanj pa eden iz vsake TOZD. Določajo se pristojnosti in vsebina dela DS DO (502. člen). Sklepe o vprašanjih, o katerih se delavci TOZD osebno izjavljajo sprejema DS DO soglasno, v tem primeru imajo vsi delegati ene TOZD le en glas.

V drugih primerih odločajo delegati TOZD z večino glasov vseh delegatov.

Določila o izvršilnem organu DS TOZD se nanašajo tudi na izvršilni OZD samoupravne delavskega sveta DO. Poslovodni organ DO ima pravico opozarjati na nezakonite sklepe DS TOZD in če jih le-ta ne odpravi tudi pristojni organ DPS. (498.—513. člen)

Organi SOZD in drugih oblik združevanja

Za te organe veljajo skoraj v celoti določila o organih DO. Skupnosti OZD, banke, in zavarovalne organizacije imajo enake organe z enakimi nalogami in pristojnostmi kot organi v SOZD. V primerih, ko OZD združujejo le delo in sredstva izven organizacijskih oblik lahko oblikujejo poseben organ. (515, 516. člen)

Organi delovne skupnosti

Delovna skupnost ima delavski svet in njegove izvršilne organe. Kot nov organ uvaja osnutek vodjo delovne skupnosti, ta vodi njeno delo, koordinira delovni proces, izvršuje sklepe DS delovne skupnosti in organov OZD.

Vodja delovne skupnosti ne more biti hkrati poslovodni organ temeljne ali druge OZD. Odgovoren pa je DS OZD in poslovodnemu organu OZD.

Delavci delovne skupnosti delajo predvsem po navodilih, smernicah in nalogah poslovodnega organa OZD, v kateri so. (517.—520. člen)

Obveščanje delavcev v združenem delu

Osnutek opredeljuje obveščanje delavcev kot:

- pravico delavcev in
- kot dolžnost organov upravljanja v samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Obveščanje delavcev je bistveni pogoj za uresničevanje njihove samoupravljalne funkcije. Navaja se o čem morajo organi upravljanja obveščati delavce. (521. člen)

Obveščanje mora biti po vsebini in obliki dostopno vsem delavcem, hkrati pa redno, pravočasno, resnično in popolno, seznanjen pa mora biti vsak delavec.

Za kršitev dolžnosti s področja obveščanja je določena tudi materialna odgovornost. (521. do 525. člena)

Samoupravna delavska kontrola

Delavci imajo pravico in dolžnost uresničevati samoupravno delavsko nadzorstvo:

- neposredno,
- prek obstoječih organov upravljanja in
- po posebnem organu samoupravne delavske kontrole.

V navedenih oblikah uresničujejo delavci samoupravno delavsko kontrolo na vseh ravneh združevanja dela in sredstev.

Organu delavske kontrole je dana pravica, da o sklepih delavskega sveta, za katere meni, da kršijo pravice delavcev zahteva osebno izrekanje delavcev. Zadržanje takega sklepa lahko zahteva tudi preko skupščine DPS. O svojem delu SDK obvešča delavce. (526.—541. člen)

Odgovornost za opravljanje samoupravljaljskih funkcij

Delavec je za svoje delo in udeležbo v družbenih zadevah osebno odgovoren, tako pri izpolnjevanju svojih delovnih obveznosti, kot tudi pri opravljanju svojih samoupravljaljskih funkcij. Delavec je tudi kot delegat v delavskemu svetu osebno odgovoren in za svoje delo odgovarja delavcem.

Delavčevo vestno in odgovorno izpolnjevanje samoupravljaljske funkcije je pomembno za uresničevanje samoupravljanja in delovanje našega družbenega sistema nasploh.

Opredeljujejo se tudi odgovornosti članov izvršilnega organa in poslovodnega organa. Zanje osnutek zakona določa tudi materialno odgovornost za škodljive sklepe in delovanje. (542. do 548. člen)

DRUŽBENI DOGOVORI. SAMOUPRAVNI SPORAZUMI IN DRUGI SPLOŠNI AKTI

Udeleženci družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja so med seboj enakopravni in v odnose vstopajo prostovoljno. Osnutek uvaja možnost, da imajo posamezne določbe samoupravnega splošnega akta, če to dopušča narava odnosov, učinek tudi za nazaj. (553. člen)

Določajo se temeljna načela, katerih kršitev povzroči ničnost samoupravnega sporazuma. (549. do 554. člen)

Družbeni dogovori

Družbeni dogovor je podlaga za usklajevanje skupnih interesov in za urejanje medsebojnih razmerij s samoupravnimi sporazumi in z drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

Za udeleženca, ki je družbeni dogovor sklenil, pa ga ne spoštuje, se izvaja družbenopolitična odgovornost.

Udeleženec lahko družbeni dogovor tudi odpove, s praviloma 6-mesečni modpovednim rokom. Udeleženci družbenega dogovora so glede na svoj interes:

- OZD,
- zbornice in druga splošna združenja,
- SIS,
- druge samoupravne organizacije in skupnosti,
- sindikati in druge družbenopolitične organizacije,

— družbene organizacije in
— organi družbenopolitičnih skupnosti.

Družbeni dogovor obvezuje le tiste, ki so ga sklenili. (555 do 561. člen).

Samoupravni sporazumi

Osnutek obravnava predmet in subjekte samoupravnih sporazumov. Sindikat je vedno lahko udeleženec samoupravnega sporazumevanja. V posameznih primerih pa tudi druge DPO.

S samoupravnim sporazumom lahko uredijo odnose z delavci v TOZD tudi kmetje, obrtniki in drugi delovni ljudje, ko združujejo svoje delo in sredstva v te TOZD. Naštete so vrste pogodb, za katere se smiselno uporabljajo določbe o samoupravnih sporazumih. (583. člen)

Določeno je katere pogodbe se ne štejejo za samoupravne sporazume. Pravico prilagati sklenitev sporazuma ima tudi sindikat, ki ima tudi obvezo sodelovati pri sklepanju samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in ga podpisati. Sodišče združenega dela lahko odpravi samoupravni sporazum oziroma posamezne njegove določbe. (566. člen)

Udeleženci določijo tudi ukrepe za primer neizpolnjevanja samoupravnega sporazuma, ureja se oblika povrnitve škode. Materialne obveznosti po sporazumu zastarajo v treh letih. (562.—585. člen)

Drugi samoupravni splošni akti

Razen z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi se družbenoekonomske odnose v OZD po osnutku ureja še z naslednjimi samoupravnimi splošnimi akti:

- statutom,
- pravilniki,
- sklepi, ki na splošno urejajo določena vprašanja,
- poslovniki in
- drugi splošni akti. (586. do 592. člen)

Osnutek določa tudi hierarhijo samoupravnih splošnih aktov.

DRUŽBENO VARSTVO SAMOUPRAVNIH PRAVIC IN DRUŽBENE LASTNINE

Osnutek določa pravice, dolžnosti in odgovornosti delovnih ljudi, njihovih samoupravnih organizacij in skupnosti, samoupravnih državnih in drugih organov pri varstvu samoupravnih pravic in družbene lastnine. Skupščina DPS v primerih kršenja pravic ali družbene lastnine nastopa proti OZD z naslednjimi ukrepi (začasnimi):

- odstavi poslovodni organ,
- odstavi posamezne delavce z vodilnih delovnih mest,
- razpusti delavski svet,
- razpusti izvršilni organ,
- začasno omeji uresničevanje določenih samoupravnih pravic delavcev,
- imenuje začasni organ v OZD,
- odredi še druge z zakonom določene ukrepe.

Ukrepa iz 5. in 6. alinee ne moreta trajati več kot eno leto. Preden nastopi z začasnimi ukrepi lahko da skupščina DPS delavcem rok za odpravo nepravilnosti. Pri uresničevanju družbe-

nega varstva ima skupščina DPS pravico zadržati izvršitev sklepa, akta ali dejanja OZD, v tem primeru pa je dolžna v 8 dneh začeti postopek pred sodiščem združenega dela.

Osnutek navaja za primere bistveno skaljenih samoupravnih odnosov zlasti, ko se:

- ne uresničujejo temeljne pravice delavcev,
- ko delavcu ni zagotovljeno upravljanje delo in poslovanje OZD,
- ko se delavcem v delu OZD onemogoča organizirati TOZD,
- če OZD ne sprejme zakonsko zahtevanega sam. splošnega akta,
- če ni rednega, pravočasnega, resničnega in popolnega obveščanja,
- če ni zagotovljeno uveljavljanje samoupravne delavske kontrole,
- če v DS DO ni zastopana vsaka njena TOZD,
- če organ v OZD ne opravlja nalog ali prekorači pooblastila,
- če se huje kršijo druge samoupravne pravice delavcev.

Po osnutku se šteje, da OZD huje prizadeva družbene interese zlasti:

- če ne sprejme plana v določenem roku,
- če z razporejanjem dohodka krši načelo delitve po delu,
- če neuporabljenih sredstev ne odstopi v rabo zainteresirani OZD,
- če družbena sredstva družbenoekonomske nesmotrno uporablja,
- če družbenih sredstev ne obnavlja, čeprav so dani pogoji,
- če ne zagotavlja pravic do materialne in socialne varnosti delavcev,
- če je začela investicijo brez zagotovljenih sredstev,
- če z nezakonitim poslovanjem prizadene škodo družbi. (503.—613. člen)

Reševanje sporov

Če sporov, ki nastanejo med delavci v OZD ali med delavci in organi v OZD ali med delavci in organi DPS, ni mogoče rešiti po redni poti, je predvidena pravica in dolžnost delavcev, da postavljajo svoje nerešene zahteve preko sindikalne organizacije. Sindikalna organizacija na lastno pobudo ali na zahtevo delavcev začne postopek za reševanje spora in v njem aktivno sodeluje pri iskanju rešitev.

Za reševanje določenih hujših sporov lahko delavci, sindikat in druge DPO osnujejo skupen organ za reševanje nastalega spora. V primeru, da delavci niso zadovoljni z reševanjem spora, lahko preko sindikata zahteva, da skupščina DPS obravnava njihove zahteve in morda tudi uvede ukrepe iz prejšnjega poglavja. (614.—617. člen)

KAZENSKKE TER PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Kazenske določbe obravnavajo gospodarske prestopke in prekrške, za katere se lahko kaznuje OZD (do 1.000.000 din) ali njena odgovorna oseba (do 30.000 din). (625.—636. člen)

Prehodne in končne določbe določajo roke za uskladitev statutov in delovanja v združenem delu z zakonom. (637.—646. člen)

Pokojnine po uskladitvi v tem letu

V letošnjem letu je bil sprejet družbeni dogovor o razporejanju dohodka in so ga poleg drugih samoupravnih interesnih skupnosti podpisali tudi: IS SRS, Zveza sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, kupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. S tem dogovorom se uskladijo pokojnine z gibanjem nominalnega osebnega dohodka na zaposlenega v letu 1976, pri čemer pa se upošteva uskladitev pokojnin, ki je bila izvedena v drugi polovici leta 1975. Tak družbeni dogovor je bil osnovno izhodišče za uskladitev pokojnin z ekonomskimi gibanji v letu 1976.

Naj za ilustracijo navedemo nekaj podatkov: poprečni mesečni OD na zaposlenega je v letu 1975 znašal 2815 din, v letošnjem letu pa je to poprečje 3521 din — gre torej za 25,1 % povečanje. Glede na to povečanje so se zvišale tudi pokojnine — in sicer: že v novembru leta 1975 (od 1. 8. 1975) z akontacijami za poprečno 6,5 %.

Januarja 1976 oz. od 1. 1. 1976 dalje še za dodatne 3 %.

Tako je znesla skupna uskladitev pokojnin upoštevajoč ekonomska gibanja v letu 1975 25,1 % — kar je prav toliko, kolikor je znašalo povečanje poprečnega mesečnega OD na zaposlenega v letu 1975 (v primerjavi z letom 1974).

Treba je pojasniti, da se za ugotavljanje skupnega odstotka povečanja pokojnin odstotki posameznih povišanj ne seštevajo — ampak se njihovi indeksi med seboj množe ($106,5 \times 114,0 \times 103,0 - 100,0 = 25,052$).

Poprečni mesečni zneski pokojnine

Vrsta pokojnine	v VII - 1975		v XII - 1975	
	pred poveč.	pred poveč.	I - XII - 1975 po uskladitvi	poprečno s 1. 1. 1976
Starostna	2.333	2.477	2.388	2.903
Invalidska	1.831	1.929	1.869	2.290
Družinska	1.543	1.642	1.575	1.923
Vse	1.995	2.114	2.041	2.485

Za nekaj let nazaj kaže gibanje poprečnega mesečnega zneska osebnega dohodka na zaposlenega (ob tem pa še gibanje poprečnih mesečnih zneskov pokojnin) naslednja razmerja:

Leto	popr. mes. OD na zaposl.	poprečni mes. znesek pokojnin din		odstotek pokojnine glede na poprečni osebni dohodek	
		starost.	vseh	starost.	vseh
1971	1.643	1.069	906	65,1	52,1
1972	1.935	1.302	1.107	67,3	57,2
1973	2.241	1.522	1.300	67,9	58,0
1974	2.815	1.823	1.556	64,8	55,3
1975	3.521	2.388	2.041	67,8	58,0
1976	—	2.903	2.485	—	—

V letošnjem letu se gibljejo življenjski stroški dokaj bolj umerjeno zlasti v primerjavi s prejšnjimi leti. V I. polletju so se življenjski stroški povečali — v primerjavi z enakim obdobjem lani — za 17,6 %. (največja povečanja v prejšnjih letih so bila — leta 1973 — 20,4 %, 1974 — 21,9 % in 1975 — 27 %!)

V juliju letos so se življenjski stroški — v primerjavi s poprečjem prejšnjih let (1972 — 19,2 %, 1973 — 22,1 %, 1974 — 23,5 %, 1975 — 27,2 %) povečali relativno malo — le za 13,4 %.

V primerjavi z decembrom 1975 pa je v odstotkih stanje poviševanja življenjskih stroškov videti še bolj umirjeno: 5,8 % VII. 1976 : 13,7 % XII. 1975.

Navedeni podatki kažejo na pozitivno učinkovanje stabilizacijskih ukrepov in prizadevanj, pa tudi na relativno boljši materialni položaj upokojujencev v primeri z lanskim letom.

B. Ž. J.
po DE 24. VII. 1976

Varstvo pri delu v prvi polovici letošnjega leta

V prvi polovici 1976. leta smo raziskovali in registrirali 45 poškodb pri delu. Od teh je bilo na delu, tj. v delovnem času — na delovnem mestu in v zvezi z delom 34 poškodb ter 11 poškodb na poti z dela ali na delo.

Vse poškodbe, ki so se pripetile na delu, imajo značilnost lažjih nesreč pri delu razen štirih, ki sicer nimajo trajnih posledic toda zaradi dolžine zdravljenja ali bolečin, ki so jih utrpeli ponesrečeni delavci, sodijo med hujše poškodbe pri delu.

Sodeč po sedanjem stanju se največkrat poškodujejo delavci TOZD C, in sicer: 14 poškodovanih na 100 zaposlenih, sledi TOZD B s 4 poškodbami na 100 zaposlenih, najmanj pa se poškodujejo delavci TOZD A (le 3 poškodbe na 100 zaposlenih). V obrate z visokim procentom poškodb sodijo: skladišče gotovega blaga 16,7 %, energetika in vzdrževanje 14,2 %. Barvarna preje 9,4 % in apretura 8,1 %. Najmanj poškodb so utrpeli delavci šivalnice: 1,7 % in tkalnice: 2,9 %. Brez poškodb sta barvarna tkalnin in skladišče surovin. Toda, če ne upoštevamo najbolj uporabljenega kazalca resnosti poškodb, tj. števila izgubljenih delovnih dni po eni poškodbi

in opazujemo samo pojave ter poškodbe, ki bi lahko imele hujše posledice kot so jih sicer imeli, lahko po dosedanjih nesrečah trdimo, da so v DO najbolj nevarni obrati: pripravljalnica, tkalnica in pletilnica. Vzroke zato je iskati v starejši strojni opremi, pomankljivi tehnični zaščiti in tudi neupoštevanju varstvenih ukrepov pri opravljanju, vodenju, oz. nadzoru dela, kajti tri hujše nesreče so se pripetile med popraviljem strojev, zaradi vklopitve stroja s strani delavca, ki ni upošteval, da mojster še dela na stroju ali s strani mojstra, ki ni skrbel za varnost delavca ob stroju.

Razumljivo je, da pri teh in drugih poškodbah nastopa vrsta opuščenih varnostnih ukrepov. Toda na splošno lahko rečemo in opozorimo, da gre za neizpolnitev, nevestno in malomarno izpolnjevanje delovnih obveznosti in da bi bilo prav in v skladu tudi z osnutkom zakona o združenem delu, če bi se kršilec na ustreznem mestu zagovarjal za kršitev delovne dolžnosti, vsaj v primerih pojavov pri poškodbah, ki bi lahko imele trajne telesne ali zdravstvene okvare.

Vasilij Petronijevič

REZULTATI IZVOZA V PRVEM POLLETJU IN PERSPEKTIVE ZA DRUGO POLOVICO LETA

Lahko rečemo, da smo v prvi polovici letošnjega leta dosegli zelo lepe rezultate pri izvozu naših tkanin. Skupno smo izvozili za 1.767.825 dolarjev blaga, kar je za 129 % več kot lani v enakem obdobju. Izvoz na konvertibilno področje smo povečali za 82 % na klirinško področje pa celo za 147 %. Delež v skupni realizaciji podjetja se je zvišal iz 7,42 % na 15,79 %.

Največ smo izvozili v SSSR, Zahodno Nemčijo, Francijo, Dansko, Švedsko, Finsko, Avstrijo in na novo tržišče — v Avstralijo. Največje zanimanje na zahodnih tržiščih je bilo za naše pliše, ki jih še zdaleč nismo mogli dobiti toliko, kolikor jih bi bilo mogoče prodati.

Vzroki za tak uspeh so predvsem v boljšem sortimentu ki smo ga nudili, izboljšano stanje v zahodnih državah in pravilna komercialna politika podjetja.

Brez težav seveda tudi ni šlo. Največje so bile ravno s pliš artiklom 9216 in 8331, kjer smo zaradi zamujanja dobavnih rokov nekaj kupecev izgubili. V drugi polovici letošnjega leta ne pričakujemo tako ugodnih izvoznih rezultatov. Po letošnji pogodbi smo namreč dobavili že vso količino v Sovjetsko zvezo. Dodatnega naročila za letošnje leto ne bo. Pri pliš tkaninah, ki jih največ izvozimo na zahod pa se bodo verjetno pokazale posledice nekaterih pomanjkljivosti artikla 9216 in tudi posledice za-

mujanja dobavnih rokov v prvi polovici leta. V žakardski tkalnici izdelujemo sicer nove vzorce, vendar je tu še daleč do naročil, na žalost pa je tudi precej majhno povpraševanje po tovrstnih tkaninah. Vsekakor bo treba čimprej izdelati čimveč lepih, trgu prilagojenih novih vzorcev, za art. 9216 najti nadomestek — najbolje iz akrilnih vlaken in pa izboljšati kvaliteto art. 8331. Le tako bomo lahko izpolnili plan izvoza in tudi mirneje gledali v prihodnje leto. **Janez Mlakar**

NAŠE OOKZ PO KOLEKTIVNEM DOPUSTU

Prihodnji dnevi bodo za člane Zveze komunistov v naši delovni organizaciji dokaj zatrpani s programi s katerimi se morajo vsi člani čimbolj seznaniti. Spoznati se bo potrebno v prvi vrsti z rezultati poslovanja naše delovne organizacije v I. polletju 1976 in z akcijskim programom poslovanja do konca leta po gospodarskih, kot tudi političnih smernicah.

Tudi organizacijskih vprašanj znotraj same Zveze komunistov bo dovolj za reševanje. V prvi vrsti partijske discipline, sprejemanje novih članov v Zvezo komunistov in drugih tekočih zadev.

Kakor hitro bo končana konferenca nevrščenih držav v Colombu, se bomo morali seznaniti z rezultati tega sestanka do potankosti in sprejeti zaključke kot obvezo komunistov, da bomo delovali politično v smislu sprejetih sklepov.

Dela bo torej dovolj, želja sveta ZK pa je, da bi ga vse naše osnovne organizacije sprejele kot obveznost in ga brezkompromisno uveljavljale pri svojem praktičnem delu. **Božo Kunc**

Mini anketa

Ali kaj pravijo mladi o našem poznavanju vsebine osnutka zakona o združenem delu.

Kdaj ste prvič slišali, da se pripravlja zakon o združenem delu?

Odgovarja: **Silva Rink**

O tem so poročali po TV in v časopisju že lani, ko so zakon še pripravljali na Brionih.

Koliko časa ste porabili za poslušanje razlage osnutka novega zakona?

Po službenem času sem se udeležila dveh predavanj z razlago in debato.

Ste vedeli, da je tudi v našem glasilu v nadaljevanjih objavljena skrajšana razlaga osnutka zakona o združenem delu?

Da, tudi debatirali smo ob tem.

Kdaj ste prvič slišali za zakon o združenem delu,

Odgovarja: **Milan Zabret**

Že preden smo ga obravnavali v službi, sem dosti slišal o osnutku preko radia, televizije in časopisja.

Ali ste lahko iz obvestil komunikacijskih sredstev izluščili bistvo osnutka novega zakona?

Ne, le toliko je bilo jasno, da je snovi ogromno in da zajema široko področje iz združenega dela. V tovarni sem si na posebnem predavanju šele razčistil osnovne pojme o tem, kaj vse zajema osnutek zakona in menim, da si je s to informacijo vsakdo, ki se je želel poglobljati v vsebino osnutka, lahko pomagal.

Ste zadovoljni z načinom, kako smo v našem delovnem kolektivu poskrbeli za pojasnjevanje in razlago osnutka zakona o združenem delu?

Odgovarja: **Ignac Franko**

Da, menim da je najpomembnejše, da so bili prav vsi (tudi tisti, ki se sicer ne zmenijo dosti za družbena dogajanja) seznanjeni z bistvom osnutka zakona o združenem delu. Sicer pa je v osnutku cela vrsta že znanih stvari, ki so sedaj zbrane in »spravljene v red«. Najzanimivejši za večino je gotovo tisti del zakona, ki govori o družbenoekonomskih odnosih delavcev v združenem delu in tudi poglavij o uresničevanju samoupravljanja delavcev v združenem delu in samoupravnem organiziranju.

Se vam zdi, da se je mladinska organizacija v okviru družbenopolitičnih organizacij dovolj zavzela, da bi mladim približala vsebino osnutka novega zakona?

Odgovarja: **Brane Veselinović**

Nekako, kako bi rekel, premalo živo. »Nimam časa« — to je zelo prozoren in splošen izgovor precej mladih, kadar se jih skuša pritegniti. Treba bo poiskati pravega načina za delo z njimi.

Kaj bi rekli za človeka, ki bo čez leto ali dve nergal in imel pripombe nad določenimi odnosi — oziroma ureditvijo medsebojnih odnosov v združenem delu (in jih ta hip obravnavamo in tehtamo pri študiranju osnutka zakona o združenem delu)?

Tak človek nima nikake pravice nergati potem, saj je zdaj priložnost, da vsakdo pove in pripomni, kar se mu zdi potrebno, če najde v osnutku mesta ali odlomke, ki ne ustrezajo naši stvarnosti.

Ali smo pri nas dovolj natančno obravnavali osnutek zakona o združenem delu?

Odgovarja: **Silva Bernik**

Da, izčrpno.

Kateri del osnutka se vam zdi, je vzbudil največ pozornosti?

Gotovo je eno takih poglavij o družbenoekonomskih odnosih delavcev v združenem delu.

Se vam zdi, da je bilo dosti pripomb na besedilo osnutka?

Večina pripomb je bilo bolj pravno-formalne narave.

In na koncu še vprašanje za vse skupaj — Ali zajema osnutek zakona o združenem delu vse tisto, kar si mi vsi danes predstavljamo pod pojmom samoupravljanja?

Odgovarja: **Franko I.**

Da, menim da je zakon segel še naprej v bodočnost.

Zabret M.:

Od ljudi je odvisno, samo od resnične zavzetosti ljudi.

Veselinović B.:

Nov zakon je zakon delovnih ljudi, vzeti ga moramo za svojega in ga skozi delo ter družbeno samoupravno dogovarjanje sprovajati.

Sredi gozdne pokrajine, ob petju ptičev in šelestenju dreves, med zorečimi borovnicami in v pripeki julijskega sonca si hotela počiti; sedla si v senco pod košato drevo in tam našla svoj počitek za vedno. Sredi gozda — kakor med dobrimi prijatelji — si našla svoj mir, tam je odpovedalo tvoje plemenito srce.

Da, tvoje plemenito srce, ki je bilo vse do dni tvojega bolj s trpljenjem in trpkostjo kakor s prijetnostjo in ugodjem izpolnjenega življenja vedno pripravljeno pomagati v stiski in potrebi, sodelovati pri vsakem koristnem delu, odrekati se počitku in lastnemu udobju, kadarkoli in kjerkoli so tako nanesle razmere. Z veseljem in zagnanostjo, ki je pogosto druge proti njihovi volji potegnila za seboj in jih pripravila k uresničevanju postavljenih ciljev in nalog, si se lotevala vsega, kar si spoznala za koristno, pametno in napredno. Nikoli se nisi izmikala težkemu in odgovornemu delu, ampak si krepko poprijela, če je bilo treba razdreti star stroj in na njegovo mesto postaviti novega, modernejšega, če je bilo treba počevati novinke in jih navajati v delo, če je bilo treba preizkušati in uvajati v utečeno delo nove načine, metode in prijeme, ki so bili naprednejši in učinkovitejši od starih. Tako je bilo v tovarni — pri vsakem težjem delu ali nalogi je bilo čutiti tvojo roko, tvoj pogum, tvoje navdušenje za napredek in izboljšave in tako je bilo tudi na drugih področjih, kjer ti je bilo posebno pri srcu delo v sindikalni organizaciji z vsemi svojimi neštetiimi možnostmi od organizacijskega in prosvetnokulturnega do čisto humanitarnega dela.

Nemogoče bi bilo naštet, kaj šele opisati vse delo, ki si ga

opravila kot aktivna delavka v »Dekorativnik«, saj si sodelovala tudi pri Rdečem križu, pri gasilcih, v delavskem svetu in upravnemu odboru podjetja, v odboru delovne enote in še in še bi lahko naštevali, a vendar naj ob tvojem grobu poudarimo nekaj, kar je bilo posebej značilno v tebi: nikoli se nisi vzpenjala niti hotela vzpenjati nekam navzgor, nikoli se ni o tebi in tvojih zaslugah veliko govorilo, četudi smo zanje vedeli in ti jih priznavali, pomembno in bistveno zate je bilo, da je bilo delo v redu opravljeno, da je bil dosežen namen, kateremu si posvetila svojo voljo in svoje moči. Vse drugo so bili zate postranski računi, ki jih nisi priznavala in zase ne hotela in ki jih pri drugih nisi ne priznavala ne odobraval. Taka skromna in delovna si ostala tudi potem, ko si zapustila tovarno in se upokojila. Poslej je bila tvojega dela in skrbi deležna krajevna skupnost in zlasti humanitarne organizacije, v katerih si s prijazno besedo in dobrim delom lajšala trpljenja in bolečine.

Za tvoje delo, ki si ga opravila, za tvojo skrb, ki si jo izkazovala ljudem v stiskah, za vso ljubezen, ki si jo razdajala vsem v potrebi, smo ti v svojih srcih postavili spomenik, veličasten in trajen kakor bron in nežen kakor sama ljubezen, ki te je vodila v dneih tvojega popotovanja skrbno, razdajajoč se nesebično in zavestno, da je tako prav in da je to potrebno.

Iz gozda, tvojega gozda, pa prinaša veter pesem ptičev in šelest drevja — pesem, ki te obkroža, nikoli ne mine in v njej živi spomin nate, Mimi.

Upokojenci-sodelavci

NAPOVED VREMENA ZA SEPTEMBER

Prva polovica meseca nestanovitna in deževna, druga polovica pa sončna, toplo in suho vreme.

Od 1. do 2.

Še pretežno toplo, sončno jesensko vreme iz zahoda, delne pooblačitve. Nizki zračni tlak se preko Irske razširi nad Evropo.

Od 3. do 7.

Poslabšanje vremena, deževno in hladno.

Od 8. do 10.

Zaradi močnega vetra oblačnost preneha. Motnje samo ob obali. Nizki zračni tlak, ki bo prodiral iz Biskajskega zaliva bo povzročal močno deževje v Italiji in Alpah.

Od 11. do 16.

Slabo in deževno vreme se umirja a zaradi vetrov nastopi izredno hladno, posebno ponoči.

Od 18. do 20.

Z naraščajočim zračnim tlakom nastopi toplo in sončno vreme.

Od 21. do 29.

V tem času lahko pričakujemo prijetno toplo in suho vreme z eventualno nevihto okrog 23. septembra.

Okrog 30. septembra nevihte in rahla ohladitev.

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta, se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji za izraze sožalja ter podarjenega cvetja ob grobu.

S spoštovanjem

Roman Tošnjak

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem za izkazano pozornost in dobre želje.

Marija Jerina

Objavljamo skrajšan sestavek o gibanju in razvoju jugoslovanske tekstilne industrije, ki ga je pripravil beograjski zavod za raziskavo tržišča

Dolgoročni razvoj tekstilne industrije Jugoslavije do leta 1985

V preteklem razdobju je našo državo zajel dinamičen gospodarski in družbeni razvoj. Pripadamo 7 državam v svetu, ki so v času od 1952. do 1969. leta dosegle največjo stopnjo gospodarske rasti. Tako se je bilo treba soočiti s številnimi težavami: nestalnimi pogoji gospodarjenja, neuspešno gospodarsko strukturo, inflacijo, plačilnim debelansom itd.

Kljub temu je tekstilna industrija v tem času odigrala zelo važno vlogo, saj se skupno s kovinsko in kemično industrijo prišteva med vodilne industrijske panoge pri ustvarjanju narodnega dohodka in družbenega proizvoda.

Tekstilna industrija zaposluje nad 16% vseh zaposlenih v industriji in rudarstvu, tako da se tudi v tem pogledu skupno s kovinsko industrijo prišteva med vodilne gospodarske veje v državi.

V predvojnem obdobju karakterizira tekstilno industrijo nizka stopnja organiziranosti in neusklajena struktura proizvodnje, kar je v glavnem bilo značilno tudi za ostalo industrijo.

V povojnem obdobju se je povečal razvoj takratnih primarnih dejavnosti na področju tehnike in znanosti in se je ustvarjena akumulacija v tekstilni industriji prelivala v le-te. Na ta način tekstilna industrija ni bila zmožna spremljati sodobna svetovna dogajanja v tej proizvodnji in je s tem zadržala niz negativnih karakteristik še iz predvojnega časa.

Fizični obseg proizvodnje v tekstilni industriji je bil doslej izpod povprečne stopnje rasti v industriji in rudarstvu. Pregled:

Indeksi	1965	1970	1974	1974	1974
	1960	1965	1970	1965	1960
Industrija in rudarstvo	163,9	133,9	140,5	188,1	308,3
Tekstilna industrija	159,5	119,5	135,0	161,2	257,1

Tako je znašala povprečna razvojna stopnja v industriji 8,9% v tekstu pa 7,6%.

Z gospodarsko reformo se je pričelo obdobje intenzivnega in zaključevala faza ekstenzivnega gospodarjenja, kjer posebno pride do veljave borba za povečanje produktivnosti, izboljšanje kvalitete in popestritev izborov v proizvodnih programih, skladno z zahtevami tržišča. Kmalu je bilo zaslediti povečanje proizvodnje v celotni industriji, kar se je neposredno odrazilo tudi na rasti družbenega proizvoda in narodnega dohodka.

Gibanje družbenega proizvoda, narodnega dohodka in zaposlenosti v SFRJ od 1965 do 1974:

	Družbeni proizvod			Narodni dohodek			Zaposlenost		
	1970 1965	1974 1965	1974 1970	1970 1965	1974 1965	1974 1970	1970 1965	1974 1965	1974 1970
Družbeni sektor	138,1	182,8	132,4	137,9	181,5	131,6	105,1	123,4	117,5
Industrija in rudarstvo	138,7	193,2	139,2	138,1	190,3	137,8	105,6	127,6	120,3
Tekstilna industrija	121,6	155,7	128,1	121,3	155,5	129,2	110,5	136,3	123,3

Vzporedno z gibanjem navedenih ekonomskih kategorij je treba opozoriti tudi na višjo stopnjo zaposlenosti v tekstilni industriji glede na ostalo industrijo, kar je imelo za posledico, da je bil dohodek na zaposlenega v tekstilni industriji vedno nižji od ostalega gospodarstva. Prav tako je opaziti, da upada delež tekstilne industrije v družbenem proizvodu in narodnem dohodku, kar je bistveno glede na dejstvo, da se bo ta trend nadaljeval tudi v prihodnjem obdobju.

Poseben poudarek ob analizi podatkov je posvetiti zaposlenosti. Pričakovati je bilo, da se bo stopnja zaposlenosti po gospodarski reformi v tekstilni industriji znižala, nasprotno pa se je povečala, iz česar sklepamo, da je tekstilna industrija zaostajala za razvojem in je ostalo vprašanje rekonstrukcij, inovacij ter modernizacije proizvodnje še zelo aktualno. Primerjava strukture zaposlenosti:

	Gospodarstvo		Ind. in rudar.		Tekstilna ind.	
	1966	1972	1966	1972	1966	1972
Visoka izobrazba	2,0	4,0	2,0	4,0	0,6	1,5
Višja izobrazba	1,1	2,8	0,9	2,6	0,6	2,0
Srednja izobrazba	7,5	12,2	6,6	10,6	4,3	7,6
Nižja izobrazba	7,7	3,4	6,3	2,7	4,5	1,5
Visoka kvalif.	6,6	11,4	6,0	11,2	3,5	6,0
Kvalifikacija	27,6	35,2	25,8	34,4	24,1	51,1
Polkvalifik.	16,0	17,4	19,0	21,7	26,2	20,0
Nekvalifik.	31,5	13,6	33,4	12,8	36,2	10,3
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

PRIKAZ POKRIVANJA UVOZA Z IZVOZOM:

	1965	1970	1974
Skupaj	84,7	58,4	50,6
Industrija in rudarstvo	82,0	54,4	50,9
Tekstilna industrija	63,6	74,2	50,1

V sedanjem času posluje vsa tekstilna industrija pod težkimi pogoji mednarodne in tudi domače konkurence, pod pritiskom za povečanje življenjskega standarda zaposlenih, špekulativnih tendenc na trgu naravnih vlaken, restrikcij pred uvozom tekstila v zahodnem svetu, pojačanim razvojem tekstilne industrije v državah v razvoju, visoke stopnje inflacije in drugimi nestalnimi pogoji gospodarjenja. Vsako ekspanzijo proizvodnje tekstilne industrije je otežkočal njen materialni položaj, kar se je odrazilo tudi v zelo nizkih osebnih dohodkih, nizki akumulativnosti in reprodukcijski sposobnosti.

Z gospodarskim in družbenim razvojem od 1957 do 1972 leta je bil zagotovljen soliden porast življenjskega standarda prebivalstva, Tako so v tem obdobju porasla sredstva življenjskega standarda za 3,5-krat, realni osebni dohodki za 5,2-krat, sredstva družbenega standarda pa celo za 6-krat. S tem porastom je bila permanentno širjena tudi absorpcijska moč domačega trga in s tem tudi tržišče proizvodov tekstilne industrije. Seveda se s porastom standarda menja tudi struktura potrošnje, ki kaže, da je delež izdatkov za prehrano prebivalstva v upadanju, prav tako tudi za oblačila in obutev, medtem ko kažejo izdatki za higieno in zdravje, kulturo in razvedrilo ter promet in zveze stalno tendenco absolutnega in relativnega porasta. Inflacijska gibanja zadnjih let so se negativno odrazila na kupno moč in prišlo je do še večjega neskladja v strukturi ponudbe in povpraševanja po tekstilu. Na zmanjšanje absorpcijske moči domačega trga za tekstil so vplivali naslednji faktorji:

- selektivno in pogosto spremenjena politika potrošniških kreditov, ki je zavirala prodajo tekstila v korist trajnih potrošnih dobrin;

- neprimerna politika uvoza tekstila;
- pomanjkanje določenega asortimenta in kvalitete.

Poseben poudarek v politiki dolgoročnega razvoja gre:

- odpravljanju več let prisotnih nesorazmerij v gospodarskem razvoju države;

- preveliki odvisnosti od uvoza;
- zaposlovanju;

- porast celokupne proizvodnje, posebno industrijske, ki bo leta 1985 dosegla stopnjo današnjih visokorazvitih dežel;

- dinamičnejšemu porastu življenjskega standarda, ki se mora v prihodnjem 10-letju povečati v dvakratni vrednosti in doseči 2.000 dolarjev narodnega dohodka na prebivalca;

- ustvaritvi pogojev za stabilizacijo gospodarstva, trga in cen;

- odpravi vseh žarišč nestabilnosti in drugih prisotnih visoko inflatornih tendenc.

Tekstilna industrija v tem obdobju ne bo imela zavirljivega položaja glede na dejstvo, da se bo njen delež v ustvarjanju družbenega proizvoda in nacionalnemu dohodku zmanjševal, kar jo bo uvrstilo v tisto industrijsko grupacijo, ki bo dosegla relativno najnižje stopnje rasti proizvodnje — ca. 5%.

(Nadaljevanje na 8. strani)

V prihodnjem obdobju bodo za razvoj tekstilne industrije značilni vsi ti faktorji, ki so že do sedaj nanjo delovali, in to v prvi vrsti absorpcijska moč domačega in tujega trga, ki jo bodo pogojevali:

- aboslutni porast števila prebivalstva. Do 1985. leta predvidevamo v državi porast za 2,8 milijona prebivalcev;
- transfer podeželskega prebivalstva v mesto. Konec 1985 bo podeželskega prebivalstva še samo 25 %;
- porast osebnega in družbenega standarda. Osebna potrošnja se bo povečala za 2,5-krat v primerjavi z l. 1970, nacionalni dohodek pa bo porasel na ca. 2000 dolarjev na prebivalca;
- strukturne spremembe v osebni potrošnji. Predvideva se, da bodo stroški prehrane v strukturi izdatkov padli od sedanjih 40 % na 30 %, izdatki za oblečilo naj bi ostali na današnji ravni;
- strukturne spremembe v potrošnji tekstila. V prihodnjem 10-letju se mora občutno povečati potrošnja tekstila na bazi sintetične in umetnih vlaken, zmanjšati pa udeležba bombažnih izdelkov, medtem ko bi se naj potrošnja volnenih izdelkov obdržala na sedanjem nivoju;
- počasnejša rast življenjskih stroškov skozi zmanjšanje stopnje rasti maloprodajnih cen, posebno prehrabnenih izdelkov;
- sedanja relativna zasičenost potrošnje s proizvodi trajne vrednosti kaže na pozitivne tendence v potrošnji tekstila;
- dober asortiment in kvaliteta tekstilnih izdelkov;
- skladnejša ekonomska politika na področju potrošniških kreditov in uvoza tekstila.

(Se nadaljuje)

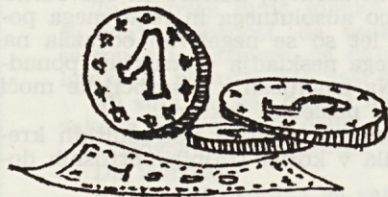
MIMOGREDE

malo za šalo
in bolj zares

Avtobusi mestnega prometa nam povzročajo kot se zdi — v novem mestnem prometnem režimu precej preglavic.

Miličniki so osebne avtomobile zelo hitro navadili na novi red ob dnevnih konicah, avtobusi pa še vedno vozijo počasi (dosti počasneje kot prej!) in so zlasti na glavnih progah (1, 6, 2 in 4) še vedno natlačeni. Zdi se, kot da vozijo še počasneje, odkar je republiški sekretariat za cene zavrnil povišanje cen v mestnem avtobusnem prometu?!

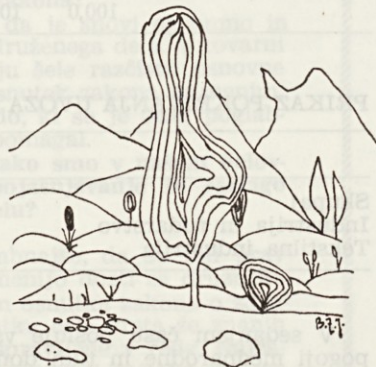

Vsesplošno je zaslediti v dnevnem časopisju, da je letos v mnogih kmetijskih pridelkih dosežena rekordna letina. Bomo videli... Gotovo se bo to začelo poznati na jesen, ko bomo spravljali skupaj ozimnico?!

ZAHVALA

Celotnemu kolektivu Dekorativen se pristočno zahvaljujem za pomoč in izrečeno sožalje ob izgubi drage mame.

Josipa Dobrila

Sredi avgusta se je slavnim slovenskim gobarjem nasmehnila sreča. Jurčkov je bilo po gozdovih mnogo, prav tako tudi drugih odličnih gob, od dežnikaric do lisičk. Med vsem razkošjem narave pa se sredi še tako lepih gozdov šopirijo svetleči aluminijasti ostanki sokov, konzerv in pisanih plastičnih vrečk. Kaže, da je med nami še vedno cela vrsta oslov — če upoštevamo stari pregovor, da »kjer osel leži, tam dlako pusti«, toda žal, ta dlaka ne zgornje, se ne stopi — lahko delo za bodoče arheologe, ki bodo raziskovali življenje in navade v 20. stoletju!

Blíža se šolsko leto, starši se že pripravljajo in kupujejo svojim otrokom šolske potrebščine in knjige.

Knjige otroci morajo imeti. Bolje nove kakor stare — pa tu-

23. avgusta je bila v razstavnem prostoru

turistične poslovalnice Kompas na Titovi

cesti v Ljubljani odprta razstava tapiserij in

drugih izdelkov iz naše ročne tkalnice.

Zanimanje občinstva je veliko.

di boljše stare kot nobene! Zato ne pozabite na bližajoči se sejem rabljenih šolskih knjig v Križankah — kjer bo marsikdo kupil poceni kar potrebuje.

V ŽARIŠČU

V torek, 17. avgusta se je začel v glavnem mestu Sri Lanke Colombu, sestanek voditeljev neuvršenih dežel.

V vrstah neuvršenih je že 85 držav — članic, kar je skoraj dve tretjini vseh članic združenih narodov.

Prvi govornik je bil predsednik naše delegacije tovariš Tito.

Tito je v svojem govoru poudaril pomembnost gibanja in usmerjenost neuvršenih, naglasil je uspehe in dejstvo, da je spričo današnje svetovne stvarnosti imperializem in kolonializem obsojen na propad.

TUDI VI
LAHKO POSTANETE
DOPISNIK
VAŠEGA GLASILA

Pešmi

Kajetan Kovič:

LAJNAR

Za majhen denar je pod oknom zapel tisto lepo o sinjem galebu. Za nekaj petakov je lajno vrtel na tretjerazrednem pogrebu. Postaral se je in polslep in polgluh je beračil od mesta do mesta s poltrudnim, poltožnim refrenom: Kruh in bela cesarska cesta...

ZAPUŠČENA POT

Med akacijami je že mnogo let osamela, zapuščena pot. Nekdaj so vozili tod na brod, v suhi zemlji še pozna se sled.

Zdaj se je razpel nad reko most. Čez to pot gre le še kak drvar. Pokraj struge sam živi brodar in na duri trka mu starost.

STARKA

Vsak dan jo vidim, starko, kraj zidu, ko v tiho senco brajde sama seda in s svetlimi očmi za soncem gleda, ki pada za obzorja kakor v snu. Vse je že mimo šlo; otroški sni, bridkost in sreča, rojstvo in spočetje. Za vsem ostala v srcu drobna sled je, ki se z večerom tiho razboli.

Trije vici brez besed

